ساخت، مشخصهیابی و مطالعه ویژگیهای ساختار بلوری، الکتریکی و مغناطیسی ترکیب ۲2Ba5Cu7Ox ابررسانایی ۲2Ba5Cu7Ox

مجتبی مظاهری^۱*، شهریار جاماسب^۲ (تاریخ دریافت: ۱/۱۱ / ۱۳۹۸، ش.ص: ۱۷۶–۱۶۳، تاریخ پذیرش:۱۳۹۸/۰۹/۰۵)

چکیدہ

ترکیب جدید ابررسانای دمای بالا با فرمول Y₂Ba₅Cu₇O_x از خانواده YBCO با استفاده از روش حالت جامد استاندارد ساخته شد. پودر مواد اولیه در حضور هوا کلسینه شد و در مرحله بعد قرصهای نمونه در حضور گاز اکسیژن تفجوشی شدند. سلول واحد این ترکیب شامل چینش متوالی سلول واحد ترکیبهای Y124، Y124 و یک لایه اضافی BaO است که در راستای محور C بر روی هم قرار گرفتهاند. ویژگیهای ساختار بلوری و گروه فضایی این ترکیب با استفاده از آنالیز پراش پرتو X و روش پالایش ریتولد مطالعه شده است. مقاومت ویژه الکتریکی ترکیب 70 در دمای گذار ابررسانایی آغازی برابر X 88 به شدت کاهش یافت و در دمای گذار ابررسانایی نهایی برابر X 29 به مقدار صفر رسید. مقاومت ویژه الکتریکی این ترکیب در بازه دمای اتاق تا دمای گذار ابررسانایی آغازی، رفتار فلز گونه دارد. در آزمایش اندازه گیری مقاومت الکتریکی نمونه بر حسب دما با اعمال میدان مغناطیسی، مقاومت ویژه الکتریکی با شیب کمتری به مقدار صفر نزدیک شد و دچار پهـن شـدگی شد. معناطیسی، باعث افزایش گستره گذار ابررسانایی و کاهش دمای گذار ابررسانایی نمونه بر حسب دما با اعمال مغناطیسی، باعث افزایش گستره گذار ابررسانایی و کاهش دمای گذار ابررسانایی نمونه بر مسب دما با اعمال مغناطیسی، باعث افزایش گستره گذار ابررسانایی و کاهش دمای گذار ابررسانایی نمونهها شد. رفتار مقاومت ویـژه الکتریکی فرد.

واژههای کلیدی: ساختار بلوری، ویژگی الکتریکی، ابررسانایی، خانواده YBCO.

^{ٔ –} استادیار، دانشکده علوم پایه، دانشگاه صنعتی همدان، همدان، ایران

۲ – استادیار، دانشکده مهندسی پزشکی، دانشگاه صنعتی همدان، همدان، ایران

^{×-} نویسنده مسئول مقاله: mojtaba.mazaheri@hut.ac.ir

پیشگفتار

در سال ۱۹۸۶ ابررسانایی دمای بالا^۱ در ترکیب کوپراتی ۲ بر پایه لانتانم کشف شد [۱] و بعد از آن پژوهش-های فراوانی برای کشف ابررساناهای جدید با دمای گذار بالاتر آغاز شد. این تلاشها منجر به کشف خانوادههای مختلف ترکیبهای ابررسانای دمای بالا شد [۲]. در سال ۱۹۸۷ ترکیب SBa2Cu₃O_{7-ð} اولین ابررسانای دمای بالا در خانواده YBCO با دمای گذار ابررسانایی بالاتر از دمای جوش نیتروژن کشف شد[۳]. بعد از آن ترکیبهای دیگری از خانواده YBCO کشف شدند که استوکیومتری، ویژگی-های فیزیکی و دمای گذار ابررسانایی متفاوتی دارند[۴]. آلایش عناصر کمیاب خاکی در جایگاه ایتریم و تغییر میزان اکسیژن در ترکیبهای خانواده YBCO، باعث ایجاد تغییراتی در دمای گذار و ویژگیهای دیگر ابررسانایی می-شود[۵]. این تغییرها در رفتار ترکیب در حالت نرمال هم تاثیر می گذارند و در مواردی، باعث تقویت رفتار فلزی و در موارد دیگر، باعث بروز رفتار عایق گونه می شوند. همچنین ایجاد آلایش بر ترابرد الکتریکی و مغناطیسی ترکیبها تاثير مي گذارد.

YBa₂Cu₄O₈ ، (Y123) YBa₂Cu₃O_{7- δ} ترکیبهای T_c (Y358) Y₃Ba₅Cu₈O₉ و (Y247) Y₂Ba₄Cu₇O₁₅ ، (Y124) عضو خانواده YBCO هستند. در این فازها صفحههای CuO₂ مسئول رفتار ابررسانش حاملهای جفت کوپر هستند و زنجیرههای CuO مسئول تقویت تعداد حاملهای حفره در صفحههای ابررساناش 2uO₂ هستند. در ابررساناهای خانواده YBCO مسئول تویت مستد. در تعداد صفحههای ابررساناش وuo₂ هستند. در فاصله بین صفحههای ابررساناش و میزان اکسیژن ترکیب بر فاصله بین صفحههای متوالی و میزان اکسیژن ترکیب بر روی دمای چگالش جفتهای کوپر و دمای گذار ابررسانایی^۲ (T_c) تاثیر میگذارند[Δ]. ترکیب 2uO₂ دو صفحه 2uO₂ و دمای گذار ابررسانایی ابررسانایی CuO₂ و دمای گذار ابررسانایی

- ¹ –High temperature superconductivity
- 2 –Cuprate
- ³ –Cooper pair
- ⁴ –Superconducting transition temperature

CuO دارد و دمای گذار ابررسانایی آن Tc=80K است [۴]. ترکیب Tc4 بر اساس میزان اکسیژن و شرایط ساخت نمونه، دمای گذار ابررسانایی متغیر بین 30K تا 95K دارد [۶] و این تغییرات نشان می دهد که امکان افزایش دما با تغییر استوکیومتری و دینامیک سیستم وجود دارد. ترکیب Y123 را میتوان به صورت لایههای درهم بافته متوالی Y123 و Y124 توصیف کرد که با وجود نقص اکسیژن دمای گذار ابررسانایی متغیر دارد [۴]. ترکیب X358 گذار به حالت ابررسانایی متغیر دارد [۴]. ترکیب X358 گذار این دمای گذار ابررسانایی منعیر دارد [۴]. کم دمای داد این دمای گذار ابررسانایی است. بور این دمای کدار شامل پنج صفحه 2002 و سه زنجیره واحد این ساختار شامل پنج صفحه 2002 به وسیله لایههای BaO ایق BaO از دو صفحه دیگر 2002 جدا شدهاند.

تغییر ساختار بلوری ترکیبهای خانوده YBCO، باعث ایجاد تغییرات بزرگی در رفتارهای الکتریکی و مغناطیسی این ترکیبها میشود. تغییر در ساختار بلوری و جانشانی در جایگاه یونهای مختلف، باعث افزایش گردشارهای مغناطیسی^۵ و حرکت آنها در سیستم می شود و در نتیجه ساز و کار ترابرد الکتریکی^۶ و ترابرد مغناطیسی^۷ در حالت نرمال (بین دمای اتاق تا دمای گذار ابررسانایی) و حالت ابررسانایی تغییر میکند. حرکت و خزش گردشارها و شبکههای آنها، منجر به ایجاد اتلاف و گستردگی بیشتر فاصله بین دمای گذار ابررسانایی آغازی و دمای گذار ابررسانایی نهایی (بازه گذار مقاومتی) در ابررساناها میشود. مطالعه دقیق دینامیک گردشارها تاثیر مهمی در توسعه اتصالهای رسانا-ابررسانا دارد که در تکنولوژی دمای نیتروژن مایع کاربرد دارد[۹]. میخکوبی شار^ در ابررساناها می تواند به کاهش اتلاف الکتریکی منجر شود و ترابرد جريان هاى الكتريكي بزرگ را تسهيل كند[١٠]. و میخکوبی خطوط شارهای مغناطیسی گردشارها از مدل خزش شار فعال شده گرمایی^۹ تبعیت میکند که بر اساس

- ⁵ –Magentic vortex
- ⁶ –Electric transport
- ⁷ –Magnetic transport
- ⁸ –Vortex pinning
- ⁹ –Thermally activated flux creeping

کردند [۱۹]. با بررسی کارهای انجام شده بر روی ترکیب ۲257، تاکنون ویژگیهای ترابرد الکتریکی و مقاومت مغناطیسی این ترکیب در حالتهای نرمال، گذار مقاومتی و ابررسانایی مورد بررسی قرار نگرفته است. در این مقاله ویژگیهای بلوری ترکیب ۲257 با آنالیز پراش اشعه X بررسی شدند و اندازه بلورکها با استفاده از روابط نظری تعیین شدند. ویژگیهای ترابرد الکتریکی و مقاومت مغناطیسی ترکیب بررسی و با نظریههای موجود در زمینه مغناطیسی ترکیب بررسی و با نظریههای موجود در زمینه ابررسانایی مقایسه شدند. ساختار بلوری این ترکیب با میدان مغناطیسی، مقاومت مغناطیسی نمونه های ۲257 با مدل خزش شار فعال شده گرمایی مقایسه شد و وابستگی مدل خزش شار فعال شده گرمایی مقایسه شد و وابستگی انرژی میخکوبی خزش شار به دما و میدان مغناطیسی بررسی شد.

مواد و روشها

نمونههای ترکیب Y257 با روش حالت جامد استاندارد در فشار محیط ساخته شدند. شکل ۱ مراحل مختلف ساخت نمونهها به روش حالت جامد استاندارد را نشان میدهد. برای تولید ترکیب نهایی، مقدار مناسب از پودرهای مواد اولیه Y2O₃، Y2O₃ و CuO با خلوص بالا (۹۹/۹) با یکدیگر مخلوط شدند. مخلوط مواد اولیه در مایع استن به مدت ۵ ساعت در هاون آلومینا ساییده شد. پودر تهیه شده بر اساس برنامه حرارتی در دمای C[°]850 و به مدت ۲۴ ساعت کلسینه شد. به منظور افزایش همگنی پودر ترکیب، مرحله کلسینه سه بار تکرار شد. بعد از مرحله كلسينه، مقدار لازم از پودر ماده به وسيله دستگاه پرس هیدرولیکی ساده تک محور و با اعمال فشار ۴ تن بر سانتيمتر مربع (4t/cm²) به قرص با قطر 10mm و ارتفاع 1mm تبدیل شد. قرصهای به شکل دیسک به وسیله دستگاه برش به ابعاد 1mm×3×8 بریده شدند. در مرحله تف جوشی، قرصهای نمونه در دمای [°]850 و به مدت ۲۴ ساعت تحت عملیات پخت نهایی قرار گرفتند. در مرحله كاهش دما به منظور تشكيل ساختار ابررسانايي، قرصها به ترتیب در هر یک از دماهای C°650. C 650°C و 550°C به مدت ۱۰ ساعت در حضور گاز اکسیژن قرار گرفتند. دمای بهینه اکسیژن گیری در نمونههای خانواده YBCO برای ایجاد ساختار ارتورومبیکی با فاز ابررسانایی

مجله مواد نوین / جلد ۱۰ / شماره۱ / پاییز ۱۳۹۸

آن خزش شار با پرش فعال شده گرمایی گردشارها یا مجموعهای از گردشارها از روی سدهای انرژی میخکوبی اتفاق میافتد[۱۱]. در حضور انرژی گرمایی نسبتا بزرگ در دمای گذار ابررسانایی، K_BT_c [۱۲]، حرکت اتلافی شارهای فعال شده گرمایی، منجر به ایجاد مقاومت در گستره گذار در ابررساناهای دمای بالا میشود. بر اساس مدل سرش فاز امبگوکار^۱ و هالپرین^۲[۱۳]، اتلاف ابررساناها ناشی از حرکت شبکه خطوط شارها در حضور میدان مغناطیسی است (۱۴]. این مدل برخلاف مدل خزش شار فعال شده گرمایی در نزدیکی دمای گذار ابررسانایی با دادههای مقاومت ویژه الکتریکی مطابقت خوبی ندارد.

به منظور ساخت ترکیبی جدید با دمای گذار ابررسانایی بالاتر از دمای گذار ابررسانایی ترکیب Y123، با تغییر ساختار ترکیب ۲247 و جبران کمبود اکسیژن در آن می توان به ترکیبی با استوکیومتری جدید و دمای گذار بالاتر دست یافت. در این راستا با اضافه کردن لایه BaO در ترکیب Y247، فاز جدیدی از خانواده YBCO با استوكيومترى Y257 با دماى گذار ابررسانايى بالاتر از Y123 ساخته شده است[۱۵]. در سال ۲۰۱۳ مقالهای در خصوص ساخت و مشخصهیابی ترکیب ۲257 ارائه شد و ویژگیهای ساختار بلوری ترکیب با استفاده از آنالیز پراش اشعه X و ویژگی الکتریکی و دمای گذار ابررسانایی نمونه گزارش شد[۱۵]. در مقاله دیگری در سال ۲۰۱۴، کراهانگ^۳ [۱۶] ویژگیهای الکتریکی و ساختار بلوری تركيبهاى Y123، Y123 و كامپوزيت Y257/Y211 را با یکدیگر مقایسه کرد. در این مقاله دمای گذار ابررسانایی نمونهها و ویژگیهای ساختار بلوری و پارامترهای سلول واحد با یکدیگر مقایسه شدهاند. مظاهری و همکاران [۱۷] در سال ۲۰۱۵، ویژگیهای ساختار بلوری و ویژگیهای رفتار الکتریکی در حالتهای نرمال و ابررسانایی را مطالعه کردند. ترکیب Y257 در سال ۲۰۱۶ با روش ذوبی ساخته شد و ویژگیهای دمایی و ساختار بلوری آن مورد بررسی قرار گرفت[۱۸]. کراهانگ در سال ۲۰۱۸ تاثیر آلایش عنصر Ti را بر روی ساختار بلوری ترکیب Y257 بررسی

¹ –Ambegokar

² –Halprin

³ –Kruaehong

در هنگام سرد سازی نمونهها در بازه دمایی C^o550 الی C^o04 است [۲۰]. این مرحله برای تامین میزان اکسیژن در سلول واحد نمونهها ضروری است. نقص اکسیژن در این مرحله منجر به تولید ساختار تتراگونال میشود که ویژگی ابررسانایی ندارد. سرانجام دمای نمونهها در طی ۱۰ ساعت به دمای اتاق کاهش یافته و آماده اندازهگیری شدند. چگالی جرمی نمونهها به روش تجربی برابر با 4/6g/cm3

به دست آمد که با چگالی جرمی نظری 5/9g/cm³ تفاوت دارد[۲۱]. چگالی جرمی نظری بر اساس نسبت جرم بر حجم سلول واحد به دست آمد. این تفاوت نشان داد که چگالی جرمی تجربی نمونهها ۲۸٪ چگالی جرمی به دست آمده از روش نظری است.

اطلاعات استاندارد^۱ ترکیب مورد نظر شبیه سازی می شود. برای پالایش به روش ریتولد، داده های تجربی آنالیز پراش پرتو X و فایل اطلاعات استاندارد مناسب برای ترکیب Y257 وارد نرم افزار مود شدند. در ابتدا طیف پراش تجربی از نتایج آنالیز پرتو X در توسط نرم افزار رسم شد. با اجرای نرم افزار منحنی داده های تجربی و منحنی داده-های نظری رسم می شود. با تغییر پارامترهای مختلف مربوط به بلور شناسی یک الگوی شبیه سازی شده متناسب با الگوی تجربی ایجاد شد. در صورتی که تفاضل ساختار بلوری نمونه با آنالیز پراش پرتوی X و با استفاده از دستگاه فیلیپس با هدف مس (تابش κ_{α} با طول موج $\Lambda^{2}=0$ در گستره $0^{2}-0^{2}$ مطالعه شد و نتایج آن با روش پالایش ریتولد تحلیل شد. برای بررسی ساختار بلوری، دادههای تجربی آنالیز پراش پرتوی X با روش پالایش ریتولد مورد بررسی قرار گرفتند. از نرم افزار مود (MAUD) برای پالایش ریتولد دادههای آنالیز پراش پرتو X استفاده شد. در این روش به جای استفاده از شدت پیکها از شدت همه نقاط طیف آنالیز پراش کلی شامل استفاده میشود. در نرم افزار مود نقش پراش کلی شامل پیکها و زمینهها با استفاده از توابع ریاضی و فایل

¹ -Crystal information file (cif file)

به خط راست نزدیک شود و یا در داخل کادر مربوطه در قسمت زیر طیف پراش قرار گیرد، مشخص می شود که پارامترهای مناسبی برای ترکیب انتخاب شده است. این پارامترها شامل ساختار بلوری، گروه فضایی، پارامترهای شبکه، زوایای سلول واحد و بسیاری پارامترهای بلوری برای ترکیب است. کمیت عددی sig در نرم افزار مود برای تعیین دقت پالایش به کار می رود و برای به دست آوردن یک پالایش مناسب این کمیت باید از عدد ۲ کم تر باشد.

مقاومت الکتریکی نمونه با استفاده از روش چهار پروب در بازه دمایی 40K تا 300K اندازه گیری شد. سیمهای رسانا بر روی صفحه بزرگ قرص با چسب نقره متصل شدند. جریان لازم برای اندازه گیری مقاومت الکتریکی در بازه 10mA تا 100mA است. مقاومت ویژه الکتریکی و مقاومت مغناطیسی نمونهها در حضور میدانهای مغناطیسی با جریان مستقیم DC با اندازه شدت میدان مغناطیسی از صفر تا H=1/5T در جهت عمود بر سطح قرص نمونه اندازه گیری شد. در برازش دادههای تجربی با قرص نمونه اندازه گیری شد. در برازش دادههای تجربی با اختلاف بین دادههای تجربی و دادههای مدلهای نظری استفاده شد.

نتایج و بحث ویژگیهای ساختاری

شکل ۲ دادههای تجربی آزمایش XRD برای نمونه Y257 را نشان میدهد. دادههای تجربی با استفاده از روش پالایش ریتولد تحلیل شدند. در شکل ۲، منحنی سیاه رنگ دادههای تجربی را نشان میدهند.

پیکهای اصلی دادههای XRD که با شکلهای الماسی توپر مشخص شدهاند، پیکهای مربوط به ترکیب 7257 هستند که به میزان کمی زاویه آنها نسبت به پیکهای مربوط به ترکیب Y123 تغییر کرده است. پیک اصلی در این طیف در زاویه $^{2}82=20$ است. زاویه پیکها به میزان کمتر از 1 به زاویههای بزرگتر جابجا شده است. این تغییر مکان زاویه پیکها ناشی از تغییر پارامترهای شبکه به ویژه مکان زاویه پیکها ناشی از تغییر پارامترهای شبکه به ویژه بارامتر C سلول واحد است. همچنین فاز اقلیت 20L3 به عنوان ناخالصی عایق با گروه فضایی *Im-Im* در ترکیب باعث گستردگی منطقه گذار ابررسانایی (فاصله بین دمای باعث آلار ابررسانایی آغازی T_c^{on} تا دمای گذار ابررسانایی نهایی افزایش انرژی میخکوبی گردشارها در سیستم ابررسانایی و افزایش انرژی میخکوبی گردشارهای مغناطیسی در حضور میدان مغناطیسی می شود[۲].

شکل ۳- طیف آنالیز پراش پرتو X در بازه °90- °20 برای ترکیب Y257، در قسمت بالای شکل نقطههای سیاه دادههای تجربی آنالیز پراش پرتو X و خط قرمز طیف محاسبه شده به روش پالایش ریتولد را نشان میدهند. در قسمت پایین تفاضل طیف تجربی و طیف محاسبه شده دیده میشود. خطهای کوچک عمودی زیر طیف پراش مکانهای براگ را نشان میدهند.

شکل ۳ نتیجه پالایش ریتولد را برای نمونههای ۲257 نشان می دهد. در قسمت بالای شکل ۳، دادههای تجربی با نقطههای سیاه رنگ و طیف محاسبه شده نظری به روش پالایش ریتولد با خط قرمز مشاهده می شود. در قسمت پایین شکل ۳، تفاضل دادههای تجربی و شبیه سازی شده دیده می شود که در داخل کادر قرار دارد. کمیت عددی sig در نرم افزار مود برای تعیین دقت پالایش به کار می رود و برای به دست آوردن یک پالایش مناسب این کمیت باید از عدد ۲ کمتر باشد که مقدار مناسب این کمیت باید از عدد ۲ کمتر باشد که مقدار دست آمد. معیار sig مشابه معیار برازش (goodness of fit) در نرم افزارهای دیگر است. نتیجه برازش دادههای تجربی با روش پالایش ریتولد نشان می دهد، ترکیب ۲257

تشکیل شده و ساختار شبکه ارتورومبیکی با گروه فضایی a=3/832 دو نیس شده و ساختار شبکه به ترتیب a=3/832Å در g=3/851Å و b=3/851Å هستند. پارامترهای به دست آمده از پالایش ریتولد در جدول ۱ دیده می شوند. رابط ه تجربی زیر برای تخمین پارامتر c شبکه بلوری در ترکیبهای ابررسانایی خانواده (YBCO ارایه شده است[۱۷]:

$$c=3/88 \times (N_{cu}) + 0/0513$$
 (1)

که پارامتر *N*_{cu} تعداد اتمهای مس موجود در سلول واحد ترکیب است که در نمونه ۲257 برابر با ۷ است. با استفاده از این رابطه، پارامتر *c*=27/211Å برای سلول واحد ترکیب

Y257 به دست میآید که به میزان ٪۵ با نتیجه به دست آمده از روش پالایش ریتولد تفاوت دارد.

جدول ۱- اطلاعات به دست آمده از نتیجه پالایش ریتولد دادههای تجربی آنالیز پراش پرتو X با نرم افزار مود برای نمونه Y257

پارامتر های شبکه سلول واحد	حجم سلول واحد	ساختار شبكه	گروه فضایی	معیار برازش در نرم افزار مود (sig<2)
a=3/832Å b=3/851Å c=28/68Å	V=423/2Å ³	ارتورومبيک	Pmmm	sig= ١,٨٨۵٨۶۵١ Rwp (%) = ١٧,٣٩٧٠٠٩ Rb (%) = ١٣,٣۵٠٧٠٧ Rexp (%) = ٩,٢٢۴٩۴٨

(٢)

 $L = K \lambda / \beta cos \theta$

که در این رابطه L اندازه متوسط بلورکهای نمونه، K عدد ثابت معادله شرر برابر با ۲۰۱۹، Λ طول موج تابشی اشعه X، ثابت معادله شرر برابر با Λ (بار و θ زاویه براگ پیک β پهنای پیک در نصف ارتفاع آن⁷ و θ زاویه براگ پیک است. با استفاده از رابطه شرر، اندازه بلورکها برای نمونه Y257 برابر 20/7nm بهنای پیک در نصف ارتفاع مشخص می شود که هر اندازه پهنای پیک در نصف ارتفاع بزرگتر باشد اندازه ذرات ماده کوچکتر هستند.

سرد شدن ترکیب و تغییر شکل آن، منجر به تغییر پهنای پراش اشعه X میشود که بخشی از آن مربوط به اندازه بلورکها و بخشی مربوط به افزایش کرنش شبکه میباشد. در روش شرر پهن شدگی پیکها تنها به اندازه بلورکها مربوط میشود در حالی که به کرنش شبکهای هم ارتباط دارد[۲۶]. رابطه ویلیامسون -هال^۳ و الگوی پراش اشعه X ارتباط بین پهن شدگی پیکها با اندازه بلورکها و کرنش شبکهای را به دست میدهد. همچنین برای تخمین دقیقتر اندازه بلورکها و به دست آوردن کرنش شبکهای میتوان از رابطه ویلیامسون -هال استفاده کرد. رابطه ویلیامسون -هال به صورت زیر نوشته میشود:

 $\beta cos\theta = K\lambda/L + \eta sin\theta$

³ –Williamson-Hall

ساختار بلورىY247 شامل لايه هاى متوالى از تركيب Y123 (با میزان متغیر اکسیژن بین ۶ تا ۷) و ترکیب Y124 در راستای محور c است[۵]. نامشخص بودن میزان اکسیژن در ترکیب Y247، منجر به تغییر دمای گذار از ۳۰K تا ۸ ۹۵ می شود [۶]. برای کاهش نقص اکسیژن و افزایش میزان حفرهها و تثبیت دمای گذار ابررسانایی، لایه عایق BaO به ترکیب Y247 در راستای محور c در سلول واحد اضافه شده تا تركيب جديد Y257 تشكيل شود. ترکیب Y257 را می توان ترکیبی از سلول های واحد Y123 و Y124 در راستای پارامتر c با یک لایه عایق اضافی BaO در نظر گرفت. چینش این لایهها و حضور لایه اضافی BaO باعث افزایش فشار شیمیایی در صفحههای ابررسانش CuO2 می شود. این اثر ممکن است ناشی از الکترونگاتیویتی بزرگ یونهای اکسیژن در لایههای BaO باشد که الكترونها را از صفحههای ابررسانش CuO₂ به سمت خود می کشند و باعث افزایش تعداد حامل های حفره در این صفحهها می شوند. حامل های حفره وظیفه ابررسانش را بر عهده دارند و افزایش آنها، باعث افزایش دمای گذار ابرر سانایی T_c می شود [۱۷].

برای اندازه گیری تقریبی اندازه بلورکهای^۱ نمونه می-توان از الگوی پراش اشعه X و رابطه شرر [۲۳، ۲۴ و ۲۵] استفاده کرد. رابطه شرر به صورت زیر است:

¹ –Crystallite

² -Full width at half maximum, FWHM

ترابرد الکتریکی^۱ در حضور میدان مغناطیسی خارجی

مقاومت ویژه الکتریکی ترکیب Y257 بر حسب دما در حضور میدان های مغناطیسی مختلف در شکل ۵ نشان داده شده است. مقاومت ویژه الکتریکی در بازه دمایی دمای اتاق تا دمای گذار ابررسانایی به صورت یکنواخت کاهش یافت و اعمال ميدان مغناطيسي تاثيري بر رفتار مقاومت الكتريكي نمونهها در این بازه دمایی ندارد؛ زیـرا در ایـن بـازه دمـایی رفتار ماده فلز معمولي است و اعمال ميدان مغناطيسي تاثیر خاصی بر الکترون های رسانش ندارد؛ اما در فاز ابررسانایی الکترونها با یکدیگر جفت می شوند و جفت های کوپر را تشکیل میدهند. میدان مغناطیسی تاثیر زیادی بر روی رسانش جفتهای کوپر دارند و در نتیجه در فاز ابررسانایی تغییرات بزرگی در رفتار ماده در حضور میدان مغناطیسی دیدہ میشود. رفتار الکتریکی نمونہ از دمای اتاق تا دمای گذار را رفتار فلز گونه می گویند. مقاومت ویـژه الکتریکی نمونهها در دمای گذار ابررسانایی آغازی T_c^{on}=98K ناگهان کاهش یافت. در این دما رفتار الکتریکی ترکیب از فلز گونه به شبه فلز تغییر کرد. در حالتی که میدان مغناطیسی خارجی وجود ندارد (H=0)، در دماهای کـمتـر از دمـای گـذار ابررسـانایی آغـازی، مقاومـت ویـژه

رفتار مقاومت ویژه الکتریکی ترکیب Y257 در حضور میدان مغناطیسی عمود بر جهت حرکت جریان (عمود بر سطح بزرگ نمونه) بررسی شد. در شکل ۵ تـأثیر میـدان مغناطیسی بر مقاومت ویژه الکتریکی نمونه Y2Ba5Cu7Ox بر حسب دما در حضور میدان های مغناطیسی 0، 17/0، 0/5T و 1/5T دیـده مـیشود. در ناحیـه گـذار ابررسانایی، اعمال میدان مغناطیسی، باعث تغییر کوچکی در مقاومت ویژه الکتریکی در نزدیکی دمای گذار آغازی می شود؛ اما در دماهای پایین تر تأثیر شدیدی بر دنباله منحنی مقاومت ویژه الکتریکی و دمای گذار نهایی ابررسانایی دارد. افزایش شدت میدان مغناطیسی، باعث افزایش وسعت ناحیه گذار و کاهش دمای گذار ابررسانایی نهایی (Tcoff) می شود. تغییر دماهای گذار ابررسانایی نهایی بر حسب میدانهای مغناطیسی مختلف در شکل داخلی شکل ۵ دیده می شود. این تأثیر پذیری شدید را می توان به حرکت گردشارهای مغناطیسی ناشی از فعالیت گرمایی و اتصالات الكتريكي ضعيف در مرز دانهها نسبت داد. بررسي مقاومت ويـژه الكتريكي نمونـه و مقايسـه آن بـا سـاير ابررساناهای سیستم YBCO تشابه رفتاری ترکیب Y257 با سایر ابررساناهای این خانواده را نشان میدهد.

الکتریکی به شدت کاهش یافته و در دمای گذار ابررسانایی نهایی، *Tc^{off}=92K، به صفر رسید. در این دمـا، گـذار ف*ـاز از حالت شبه فلز به حالت ابررسانایی رخ داد. فاصله بین دمای گذار ابررسانایی آغازی و دمای گذار ابررسانایی نهایی یا پهنای گذار ابررسانایی $\Delta T_c=6$ است و متوسط دمای گذار مقاومتی برابر <u>T</u>c^{min}=95K است. در دمای گذار ابررسانایی آغازی T_c^{on} ، حالت ابررسانایی در درون بلور کهای ترکیب تشکیل می شود و با کاهش دما و افزایش تعداد بلور کهای با حالت ابررسانا و اتصال آنها به یکدیگر در دمای گذار نهایی، T_c^{off} ، حالت ابررسانایی در داخل حجم بلورکها و بین بلور کها تشکیل می شود و مقاومت ویژه الکتریکی نمونه برابر صفر می شود. پهنای گذار ابررسانایی نشان دهنده وجود ناهمگنی، ناخالصی و مقاومت بین بلورکای است. دمای گذار آغازی این ترکیب بین دمای گذار ترکیب Y123 و دمای گذار آغازی ترکیب Y358 است و با نتایج ارایه شده در مورد ابررساناهای دیگر در خانواده YBCO توافق دار د [۲۷].

¹ –Electric transport

شکل ۴-منحنی رابطه ویلیامسون-هال برای دادههای تجربی ترکیب Y257. نقطههای سیاه دادههای تجربی به دست آمده از طیف پراش اشعه X را نشان میدهد و خط چین برازش خطی برای دادههای تجربی است.

شکل ۵- مقاومت ویژه الکتریکی بر حسب دما برای ترکیب Y257 در حضور میدانهای مغناطیسی خارجی، *H* از دمای 105K تا دمای 65K. شکل داخل: دمای گذار ابررسانایی نهایی ، Tc^{off} دمایی که مقاومت ویژه الکتریکی نمونه صفر میشود، H بر حسب میدانهای مغناطیسی خارجی، H

برازش دادههای تجربی با مدلهای مغناطیسی

پهن شدگی مقاومت ویژه الکتریکی در همسایگی دمای گذار ابررسانایی نهایی، به خوبی توسط مدل خزش شار فعال شده گرمایی به صورت وابستگی آرنیوس^۲ در (۲۹ و ۲۹]. در $\rho = \rho_0 exp(-U(T,H)/kT)$ حالی که تعدادی از پژوهشگران انرژی میخکوبی را برای ابررساناهای دمای بالا به صورت مستقل از دما، (U(H)، گزارش دادهاند [۱۸–۲۰]، تحلیل دادههای مقاومت ویژه الکتریکی در حضور میدانهای مغناطیسی مختلف نشان میدهد که انرژی میخکوبی، U(T,H) ، به هر دو پارامتر سیستم شامل میدان مغناطیسی اعمال شده و دما وابسته است. انرژی فعال سازی بر اساس رابطه $U_0(H)(1-T/T_c)^{\alpha}$ با دما تغییر می کند که توان α می تواند مقادیر ۱، ۱/۵، ۲ و π را در مواد ابررسانای دمای بالا داشته باشد[۲۱–۳۲]. بهترین برازش دادههای مقاومت ویژه در بازه دمایی 92K تا و $^{\pi}$ و $\alpha=2$ با یارامتر $\alpha=2$ توافق دارد که توسط گراس همکاران نیز گزارش شده است[۳۳].

در شکل ۶ دیده می شود که داده های انرژی فعال سازی که برای مقادیر مختلف α به دست آمده به صورت معکوس با میدان مغناطیسی تغییر می کنند. وابستگی انرژی میخکوبی به میدان مغناطیسی در ترکیب ۲257 با مدل ارایه شده توسط یشورون^۴ و مالوزموف⁶ [۳۴] توافق دارد. رفتار مقاومت مغناطیسی ترکیب ۲257 را می توان در بازه نسبتا وسیعی از دما با مدل خزش شار فعال سازی شده گرمایی توصیف کرد که وابستگی انرژی میخکوبی به دما و میدان مغناطیسی در این برازش به صورت ¹⁻ H^{-1} میدان مغناطیسی در این برازش به صورت ¹

- $^{1}% \left(1-1\right) =0$ -Thermally activated flux creep model
- ² -Arrhenius
- ³ –Gross
- ⁴ –Yeshurun
- ⁵ -Malozemoff

سازی شده گرمایی در گستره کوچکتر 6K تا 17K معتبر است که در فاصله دورتری از دمای گذار $T_c=92$ برای ترکیب YBa₂Cu₃O_{7-δ} قرار دارد. این اختلاف در گستره بازه دمایی در این دو ترکیب به دلیل ساختار بلوری رشد یافته نمونهها برای ترکیب YBa₂Cu₃O_{7-δ} و ساختار چند بلوری نمونههای Y257 و همچنین حضور فازهای ناخالصی مانند BaCuO₂ [۱۷] است. انرژی میخکوبی موثر (*U*₀(*H*) که متناسب با عمق چاه انرژی فعال سازی است، اهمیت بنیادی در دینامیک شار حالت مخلوط در ابررساناهای دمای بالا دارد. مقادیر انرژی میخکوبی موثر که از برازش دادههای مقاومت مغناطیسی ترکیب Y257 با مدل خرش شار فعال سازی شده گرمایی به دست آمده در جدول ۲ ارائه شدهاند. در گستره دمایی 60K تا 92K که مدل خـزش شار فعال سازی شدہ گرمایی توصیف مناسبی از پہن شدگی دادههای مقاومت ویژه ارایه میکند، انرژیهای میخکوبی در گستره 0/0125eV تا 0/8151eV قرار دارند. گستره انرژی های میخکوبی با نتایج ارایه شده توسط گمچی² و همکاران [۲۲] توافق دارند. در همسایگی دمای گذار T_c ، نسبت انرژی گرمایی به انرژی میخکوبی $k_B T/U$ از مرتبه ۱- است که تقریبا دو مرتبه بزرگی از نسبت مشابه در ترکیبهای ابررسانای متعارف دمای پایین بزرگتر است[۳۴]. نسبت بزرگ *k_BT/U* در ترکیب Y257 نشان میدهد که دینامیک شارهای مغناطیسی در ترکیب ۲257 مطابق با رفتار خزش شار است که توسط یشورون و مالوزموف مشاهده شده است[۳۴].

⁶ -Gamchi

lpha شکل eta - وابستگی لگاریتم انرژی میخکوبی بر حسب لگاریتم میدان مغناطیسی به ازای مقادیر مختلف

یانگ و همکاران [۳۵] نشان دادند کـه دادههـای انـرژی میخکوبی در ترکیبهای YBCO که با Er آلایش شدهاند از قانون توان تبعيت مي كنند و با مدل يشورون-مالوزموف [۳۴] توافق دارند. آنها پارامتر پاشندگی را به ترتیب برای میخکوبی صفحهای ذاتی و میخکوبی نقطهای غیر ذاتی به صورت $\beta=0/5$ و $\beta=1$ به دست آوردند. یونهای آلایش شده Er در داخل ترکیب به عنوان دلیل میخکوبی نقطهای غیر ذاتی معرفی شدند[۳۵]. مقادیر گزارش شده بـرای یـارامتر یاشندگی β در گستره بزرگی قرار دارند. در نمونههای چنـد بلور Y123 در حضور میدان مغناطیسی تا V12 (۲۲]، مقدار پارامتر پاشندگی برابر 0/5 گزارش شده است و در چند بلورهای GdPr123 آلایش شده با Ca در حضور میدان مغناطیسی تا 1/7۲، مقدار پارامتر پاشندگی برابر 0/3 گزارش شده است[۳۶]. در ترکیب ابررساناهای دمای بالا چند بلوری، ناخالصیها و مرزهای دانهها در چند بلورها در ایجاد میخکوبی شار نقش دارند. تحلیل XRD نمونههای چند بلور Y257 نشان میدهند که ناخالصیهای موجود در سیستم مے توانند منجر به ایجاد میخکوبی شوند.

 $k_B T/U$ انرژی میخکوبی کم که منجر به نسبت بزرگ مے شـود، مے تواند ناشے از ناہمسانگردی و شـدت زوج شدگی^۱ بین لایههای ابررسانایی CuO₂ در ترکیبهای YBCO باشد[۱۲]. انرژیهای فعال سازی حرکت شار از روی سدهای انرژی میخکوبی به صورت سیستماتیک با افزایش ناهمسانگردی کاهش مییابند[۱۲]. در ترکیب Y257، انــرژی میخکـوبی رفتـار تـوانی بــه صـورت U0(H)=AH-β را نشان میدهد که با مدل یشورون-مالوزموف توافق دارد[۳۴]. در شکل ۶، بهترین برازش برای حالت α=2 رخ می دهد و دادهای انرژی میخکوبی (Log(U بر حسب (Log(H) به صورت خطی نشان میدهند که ضریب همبستگی خطبی این حالت R2=0/94 است. با برازش دادههای تجربی با مدل قانون توان بین U و H، $A=1/04eV/T^{1/2}$ و $\beta=1/2$ و $\beta=1/2$ پارامترهای این مدل به صورت $\beta=1/2$ به دست می آیند. مقدار به دست آمده از برازش برای پارامتر پاشندگی^۲ β نزدیک به مقدار واحد است که در مدل یشورون-مالوزموف در نظر گرفته شده است[۳۴].

¹ –Coupling

² –Dispersion parameter

	α=1	$\alpha = 1/5$	α=2	α=3		
H(T)	$U_0(H)(eV)$					
•/1	0/2289	0/4129	0/8151	۲/۹۱۸۶		
• /۵	0/0910	0/1314	0/2050	•/۵۵۶۴		
• / ٨	0/0592	0/0773	0/1076	۰/۱ ۸ ۶۱		
١/۵	0/0125	0/0156	0/0207	•/• 419		

جدول ۲- مقادیر انرژی میخکوبی $U_{0}(H)$ که از برازش داده های تجربی مقاومت ویژه الکتریکی ترکیب Y257 در حضور میدان های میدان های مغناطیسی اعمال شده با مدل خزش شار فعال شده گرمایی برای مقادیر مختلف lpha به دست آمده است.

نتيجهگيري

ترکیب ابررسانایی جدید Y2Ba5Cu7Ox با روش حالت تر کر جامد استاندارد در حضور شار اکسیژن ساخته شد. با 23 استفاده از روش پالایش ریتولد پارامترهای ساختار بلوری و دم گروه فضایی *Pmmm* برای این ترکیب مشخص شد. ترکیب گذ (وه فضایی *Pmmm* برای این ترکیب مشخص شد. ترکیب گذ (وه فضایی Ba0 بای مت-والی Y123 و Y124 به همراه لایه ابر اضافی Ba0 تشکیل شده است. لایه Ba0، باعث افزایش خز اضافی Ba0 تشکیل شده است. لایه ایر سانش و در نتیجه از افزایش دمای گذار ابررسانایی می شود. اندازه بلور کها با و ا افزایش دمای گذار ابررسانایی می شود. اندازه بلور کها با و ایر استفاده از معادله شرر برابر با 20/7nm و با استفاده از روش دس ایران می ایر ایر که ایر ایر این که ایر سازی آغ

ترکیب Y257 برابر X 88 است که X 5 بالاتر از دمای گذار Y123 و X 4 کمتر از دمای گذار ابررسانایی Y358 است و دمای گذار ابررسانایی نهایی آن برابر X 92 است. در بازه گذار فاز از حالت فلزی به حالت ابررسانایی، بین دمای گذار ابررسانایی آغازی و دمای گذار ابررسانایی نهایی، مدل خزش شار فعال شده گرمایی با پارامتر 2=α توصیف دقیقی از پهن شدگی دادههای مقاومت ویژه الکتریکی ارایه می کند و انرژی میخکوبی را در گستره 0/0125eV تا 0/8151eV به دست می دهد. در بازه دمایی گذار، انرژی میخکوبی به صورت معکوس با شدت میدان مغناطیسی تغییر می کند که در توافق با مدل یشورون-مالوزموف است.

References:

[1] J.G. Bednorz, K.A. Müller, "Possible high *T*c superconductivity in the BaLaCuO system," Zeitschrift für Physik B Condensed Matter, Vol. 64, pp. 189–193, 1986.

[2] A.L. Patrick, N. Nagaosa, X.G. Wen, "Doping a Mott insulator: Physics of hightemperature superconductivity," Review of Modern Physics, Vol. 78, pp.17-78, 2006.

[3] M.K. Wu, J.R. Ashburn, C.J. Torng, P.H. Hor, R.L. Meng, L. Gao, Z.J. Huang, Y.Q. Wang, C.W. Chu, "Superconductivity at 93 K in a new mixed-phase Y-Ba-Cu-O compound system at ambient pressure," Physical Review Letters, Vol. 58, pp. 908-910, 1987.

[4] R. Hackl, "Superconductivity in copperoxygen compounds," Crystalline Materials, Vol. 226, pp. 323-342, 2011.

[5] C. Park, R.L. Snyder, "Structures of High Temperature Cuprate Superconductors," Journal of the American Ceramic Society, Vol. 78, pp. 3171-3194, 1995. [6] J.Y. Genoud, T. Graf, G. Triscone, A. Junod, J. Muller, "Variation of the superconducting and structural properties of Y2Ba4Cu7Oz with oxygen content (14.1 <z< 15.3, $30K \leq Tc \geq 95K$)," Physica C: Superconductivity and its Applications, Vol. 192, pp. 137-146, 1992.

[7] J. Eck, US61/130,637, U.S. Provisional Patent, 2008.

[8] A. Aliabadi, Y. Akhavan Farshchi, M. Akhavan, "A new Y-based HTSC with *T*c above 100K," Physica C: Superconductivity and its Applications, Vol. 469, pp. 2012-2014, 2009.

[9] V. Rouco, E. Bartolomé, B. Maiorov, A. Palau, L. Civale, X .Obradors, T. Puig, "Vortex creep in TFA YBCO nanocomposite films," Superconductor Science and Technology, Vol. 27, pp. 115008-115015, 2014.

[10] S.K.H. Lam, "Observation of thermally activated flux creep in microbridges," Superconductor Science and Technology, Vol. 11, pp. 1177–1180, 1998.

[11] P.W. Anderson, "Theory of Flux Creep in Hard Superconductors," Physical Review Letters, Vol. 9, pp. 309-311, 1962.

[12] T.T.M. Palstra, B. Batlogg, L.F. Schneemeyer, J.V. Waszczak, "Role of anisotropy in the dissipative behavior of high temperature superconductors," Physical Review B, Vol. 43, pp. 3756-3759, 1991.

[13] V. Ambegaokar and B.I. Halperin, "Voltage Due to Thermal Noise in the dc Josephson Effect," Phys. Lett., Vol. 22, pp. 1364-1366, 1969.

[14] M. Mazaheri, S. Jamasb, "Electrical transport in the superconducting and normal states in Y2Ba5Cu7Ox high temperature superconductor," Solid State Communications, Vol. 234, pp. 21–25, 2016.

[15] T. Kruaehong, "Preparation and Characterization of the New Y257 Superconductors," Advanced Materials Research, Vol 770, pp. 22-25, 2013

[16] T. Kruaehong, "Electrical properties and crystal structure of Y123, Y358 and Y257/Y211 composite bulk superconductors," International Journal of Physical Sciences, Vol. 9, pp. 360-367, 2014.

[17] M. Mazaheri, S. Ghasemi, A. Heidarpour, "An Approach to Synthesis a New Superconductor Belonging to the YBCO Family: Y2Ba5Cu7Ox," Journal of Superconductivity and Novel Magnetism, Vol. 28, pp. 2637–2640, 2015.

[18] T. Kruaehong, S. Sujinnapram, T. Nilkamjon, S. Ratreng and P. Udomsamuthirun, "Fabrication of the new Y257 bulk superconductor by melt process," Key Engineering Materials, Vol. 675-676, pp 307-311, 2016.

[19] T. Kruaehong, S. Sujinnapram, P. Udomsamuthirun, T. Nilkamjon and S. Ratreng, "The Effect of Ti doped on the Structure of Y134 and Y257 Superconductors," Current Applied Science and Technology, Vol. 18, pp. 126-132, 2018.

[20] M.O. Eatough, D.S. Ginley, B. Morosin, and E.L. Venturini, "Orthorhombic tetragonal phase transition in high temperature superconductor YBa2Cu3O7," Applied Physics Letters, Vol. 51, pp. 367-369, 1987.

[۲۱] ه. احمدی مقدم، م.ح. پایدار، "بررسی تأثیر اندازه ذرات پودر بر ریزساختار، خواص مکانیکی و هدایت الکتریکی سرامیک های سدیم بتا آلومینا" مجله مواد نوین، جلد ۹، شماره ۴، ش. ص. ۱۰۷–۱۱۶، تابستان ۱۳۹۸.

[22] H.S. Gamchi, G.J. Russel, K. N. R. Tailor, "Resistive transition for YBa2Cu3O7-δ-Y2BaCuO5 composites: Influence of a magnetic field," Physical Review B, Vol. 50, pp. 12950-12958, 1994.

[23] P. Scherrer, "Bestimmung der Größe und der inneren Struktur von Kolloidteilchen mittels Röntgenstrahlen," Göttinger Nachrichten Gesell., Vol. 2, pp. 98, 1918.

[۲۴] ۱. جعفری، "بررسی دو پرایمر نانو ساختار نیکل-فسفر و فسفات-روی بر مقاومت به خوردگی فولاد کم کربن رنگ شده"، مجله مواد نوین، جلد ۹، شماره ۴، ش. ص. ۵۰–۳۳، تابستان ۱۳۹۸.

[۲۵] ص.ع. حسن زاده، ت. اصفهانی، "تاثیر زمان آسیاکاری مکانیکی بر سنتز نانوذرات هیدروکسی آپاتیت به روش مکانوشیمیایی"، مجله مواد نوین، جلد ۹، شماره ۳، ش. ص. ۸۹-۱۰۰، بهار ۱۳۹۸.

[۲۶] ف. پیامی، ه. توکلی، "ساخت، مشخصه یابی و بررسی فرآیند حذف رنگ متیلن بلو توسط نانوذرات اکسید پروسکایت La0.9Sr0.1FeO3"، مجله مواد نوین، جلد ۹. شماره ۳. ش. ص. ۱۶۸–۱۴۵، بهار ۱۳۹۸.

[27] C.P. Poole, H.A. Farach, R.J. Creswick, R. Prozorov, "Superconductivity", 2nd edition, Academic Press, 2007.

[29] T.T.M. Palstra, B. Batlogg, R.B. vanDover, L.F. Schneemeyer, J.V. Waszczak, "Critical currents and thermally activated flux motion in high-temperature superconductors," Applied Physics Letters, Vol. 54, pp. 763-765, 1989.

[30] A.P. Malozemoff, T.K. Worthington, E. Zeldov, N.C. Yeh, M.W. Mc Elfresh, F. Holtzberg, "Strong Correlation and Superconductivity", Springer Series in Solid State Science, Springer-Verlag, 1989.

[31] T.T.M. Palstra, B. Batlogg, R.B. van Dover, L.F. Schneemeyer, J.V.Waszczak, "Dissipative flux motion in hightemperature superconductors," Physical Review B, Vol. 41, pp. 6621-6632, 1990.

[32] M. Tinkham, "Resistive Transition of High Temperature Superconductors," Physical Review Letters, Vol. 61, pp. 1658-1661, 1988.

[33] R. Gross, P. Chaudhari, D. Dimos, A. Gupta, G. Koren, "Thermally activated phase slippage in high-Tc grain-boundary Josephson junctions," Physical Review Letters, Vol. 64, pp. 228-231, 1990.

[34] Y. Yeshurun, A.P. Malozemoff, "Giant Flux Creep and Irreversibility in an Y-Ba-Cu-O Crystal: An Alternative to the Superconducting-Glass Model," Physical Review Letters, Vol. 60, pp. 2202-2205, 1988.

[35] T. Yang, Z.H. Wang, H. Zhang, J. Fang, Y. Nie, L. Qiu, S.Y. Ding, "Effective activation energy and phase diagram in the Er doping MTG-YBa 2Cu 3O 7- δ crystal," Physica C: Superconductivity and its Applications, Vol. 384, pp. 130-136, 2003.

[36] H. Shakeripour, M. Akhavan, "Thermally activated phase-slip in high temperature cuprates," Superconductor Science and Technology, Vol. 14, pp. 234-239, 2001.